СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.



SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXV. Ч. 126. Джерзи Ситі, Н. Дж., четвер, 2. червня, 1927. VOL. XXXV. No. 126. Jersey City, N. J., Thursday, June 2. 1927. THREE CENTS

ЗБУДУЙМО ДІМ УКРАЇНСЬКИХ ІНВАЛІДІВ

Для тих, що гоять рани, що їх дістали в боротьбі за визволеннє українського народа. Для тих безпритульних українських калік-інвалідів, що по геройськи боролися проти наших ворогів, для тих найкращих, а нами опущених наших синів, хочуть Американські Українці побудувати притулок у виді

УКРАЇНСЬКОГО ДОМУ ІНВАЛІДІВ У ЛЬВОВІ.

Всі жертви на ту благородну ціль належить слати до краю через:

OBYEDNANYE, P. O. Box 411, Philadelphia, Pa.

КУЛИДЖ ХОЧЕ БРАТИ УЧАСТЬ У ПРИВИТАННЯХ ДЛЯ ЛИНДБЕРГА

ВАШИНГТОН СВАРИТЬСЯ З НЮ ЙОРКОМ ЗА ПРАВО ПРИНЯТТЯ.

ВАШИНГТОН, 31. мая. — Президент Кулидж вислав летунови Линдбергови запросини приспішити свій приїзд до Злучених Держав на стільки, щоби президент Кулидж міг узяти участь у привитанню Линдберга ще перед своїм виїздом на вакації. В тій ціли президент предложив Линбергови безпосередну подорож на кружляку з Франції до Америки.

Нюйорський майор Вокер висказав публичне невдоволенє зі сього предложення президента Кулиджа, бо Ню Йорк уже поробив приготовання, щоби наперед привитати Линдберга при його вступі на американську землю. Вокер заявляє, що пропозиція Кулиджа не зміняє нічого в приготованях Ню Йорку до привиту.

ПОСЛІДНИЙ УДАР ВОД МІСІСІПІ ЗАГРОЖУЄ 25,000 ЛЮДИЙ.

РАТУНКОВІ ЛОДИ ЗАБИРАЮТЬ НАСЕЛЕННЯ ЗІ ЗАТОПЛЕНОЇ ОКОЛИЦІ.

НЮ ОРЛІНС, 31. мая. — Води ріки Місісіпі вже поважно спали в усіх частях її бігу з виїмком найнизчої части, де вони піднялися та загрозили життю яких 25,000 людий. Ратункові лоди зараз поспішили в сю околицю, щоби забрати загрожене населення.

На нову збірку на допомогу жертвам повени, яка має виносити 2 міліони долярів, зібрано досі 1 міліон 677 тисяч дол.

Кабінет міністрів президента Кулиджа відбув засідання в справі допомоги залятим околицям. На сьому засіданню секретар торговлі Гувер предложив звіт зі стану залятих околиць; на його думку, всі заляті околиці можуть ще мати гарний збір збіжа з виїмком одної південної Луїсіяни, де води не зійдуть ще певно які три-чотири тижні.

СУД ЗАЯВЛЯЄТЬСЯ В ОБОРОНІ ПРАВА РОБІТНИКІВ ДО ПИКЕТОВАННЯ.

РОБІТНИКИ МАЮТЬ ПРАВО ПИКЕТУВАТИ, ЩОБИ ЗБІЛЬШИТИ ЧИСЛО ЧЛЕНІВ ЮНІЇ.

ОЛБАНІ, Ню Йорк, 31. мая. — Висший апеляційний суд сього стейту полагодив нині відклик в справі позву одної нюйорської пекарні й реставрації проти юнії реставраційної обслуги, за право юнії пикетувати реставрацію в ціли заагітовання робітників до юнії.

В своїм позві реставраційна спілка жалувалася на юнію, що юнійні робітники заходили до реставрації та свистали, щоби робітники покидали роботу; в сей спосіб юнія агітувала за собою. В орученню суд заявляє, що всякий чоловік має право входити до неюнійної шапи, щоби організувати робітників до юнії. Не вільно робити ніякого насильства, не вільно страшити, нападати, або грозити, але вільно спокійно переконувати всякого робітника, щоби приступив до юнії.

Суд видав се оречення більшостю голосів. Один суддя не годився зі сим становищем суду.

БОРОТЬБА ЗА ПРОГИБІЦІЮ.

ВАШИНГТОН, 31. мая. — Найвисший суд Злучених Держав розглянув нині позов одної корабельної компанії, яка протестувала проти конфіскати горівки з палуби її корабля поза 12-миловим прибережним обрубом. Суд прийшов до переконання, що прибережна сторожа може обшукувати кораблі за горівкою навіть дальше як 12 миль від берега.

Один з провідників протестантської епископальної церкви, котрої організація тверезости виступила недавно за зміною прогибіційного закона, каже, що ся церква в своїх заявах виступає за виконуванням прогибіції, як довго вона є законом краю, але в своїх переконаннях вона майже вся проти прогибіції.

ПЕРЕГОНИ БАЛЬОНІВ.

АКРОН, Огайо, 31. мая. — У перегонах бальонів за нагороду Вен Ормена за найдальший лет взяло участь 15 бальонів. З тих 9 уже осіло. Виграв відай знова Ворд Вен Ормен, який перелетів 705 миль.

Підчас лету бальонів неодному з них случилася пригода. Лет вивав на час бурі й дощу. Вітри занесли декотрі бальони до Канади. Бальон американської фльоти опав в місцевости Гувернер, в стейті Ню Йорк, а опадаючи на землю, здер з одного фармерського дому дах. Бальон армії впав у лісі, а летуни ходили кілька годин лісом, заким дісталися до людської оселі.

СТЕЙТОВІ ЖОВНІРИ ОБЖАЛОВАНІ ЗА ВБИЙСТВО.

ФЛЕМИНГТОН, Ню Джерзі, 31. мая. — В місцевому стейтовому суді почалася нині розправа проти 14 стейтових жовнірів та двох цивільних людий, обжалованих за вбийство панни Бітріс Міні, котра згинула від стрілів жовнірів підчас облоги її двох братів.

На лаві присяжних суддів служить три жінки. Коли заступники обох сторін допитували одну жінку, що могла попасти на лаву присяжних, вона серед того омліла. Коли її приведено до памяти, суд звільнив її від обовязку.

АМБАСАДОР ГЕРРИК ПРОТИ БОЛЬШЕВИКІВ.

ПАРИЖ, 30. мая. — Амбасадор Геррик виголосив на цвинтарі, на якім поховані американські жовніри світової війни, промову з приводу американського свята Прикрашування Гробів. В тій мові виступив він дуже остро проти большевицької язви, яка розкладає не тільки Росію, але і загрожує всім другим народам.

ОБРАБУВАЛИ СЕНАТОРА.

ПЕКІН, 31. мая. — Сенатора Гайрема Бінгґема з Канектикут, який оглядав боєвий фронт в провінції Гонан, обрабували жовніри північної армії, забравши йому $1000 в золоті і машину до знять рухомих образів вартости $500.

ТИФ У ГАЛИЧИНІ.

В деяких повітах Східної Галичини появився тиф. В заліщицькому повіті захорувало понад 50 осіб, з чого 4 померло. Тиф появився на почві недоїдання та нужди, яка почалася по українських селах в сам переднівок. По инших повітах були теж випадки занедужань пятнистим тифом, але там їх меньше.

ВАРШАВА ОКРЕМИМ ВОЄВІДСТВОМ.

Має вийти президентський декрет, перемінюючий Варшаву під адміністраційним оглядом на окреме воєвідство, зване воєвідством ґродзким. Місто буде поділене на староства ґродзкі. Цей адміністраційний устрій Варшави має бути тимчасовий.

ПРАННЯ „ГОНОРУ".

У Варшаві після представлення в театрі б. воєвода М. Довнарович (соц.) вибив по лиці відомого редактора Нованчиського за те, що він у „Двогрошувці-і" образив Довнаровича, закидуючи йому нечесність. Довнарович заявляє тепер у пресі, що буде бити „моральну стирку за кождим разом".

ЧЕСЬКИЙ ПАМЯТНИК У ГАЛИЧИНІ.

Під Зборовом полягло в 1917 р. богато Чехів із трох полків, що боролися проти Австрії. Полки ті потворились були з Чехів, що перейшли з австрійських полків на російський бік і з Чехів-кольоністів на Україні. Дня 5-го травня приїздить до Львова чеський поет Руд. Медек, член Академії Наук і полковник чеських леґіоністів, та майор Фр. Шебор, артист-маляр. Вони організують велику прогульку до Зборова. В дні прогульки відійде до Зборова кілька окремих поїздів і там відслонять памятник у честь поляглих чеських борців.

ЮВИЛЕЙ, НА ЯКИЙ НЕ МАЄМО СВОГО СЛОВА.

Цими днями минає 150 літ від часу, коли в Европі поширилась одна страва, яка не є ніякою стравою по думці господинь і яка стає причиною нарікань неодної жінки. Є це т. зв. по — галицькому — „канапка", на Україні (за Росією)... „бутерброд", себто: точно беручи — о, диво! — хліб не конче з маслом, а з кількома шматками зимного мясива. Цей винахід — англійський і в Англії, Франції та Америці називається іменем його винахідника „сендвіч". Цей англійський граф Сендвіч був завзятий картограй. Раз грав 12 годин, не встаючи від стола, а жалкуючи часу на обід, казав собі подати кілька шматків хліба і кинув на них по куснику мяса. За його прикладом пішли инші. Видно, що дарвінівська теорія таки має в собі зерно правди: лондонське аристократичне товариство наслідувало цю ідею, яка поширилася і в інших країнах. „Канапка" або „сендвіч" може, як кажуть специялісти, мати 900 форм зовнішнього вигляду. Коли ми не найдемо на цю „страву", що є прикрасою всіх балевих буфетів, рідного слова, може би в 150-літні роковини її винаходу таки завернути до назви її винахідника, не з пошани для нього, а тому, що так вона називається в устах яких 800 міліонів людей.

НОВИЙ НАПАД НА РЕДАКЦІЮ „БОРОТЬБИ".

Недавно румунська сигуранца перевела новий трус в редакції „Боротьби" і забрала протокольну книжку партії, записки, адреси та цілу масу инших матеріялів. Між иншим забрали вони також три вирізки з заграничних газет, які саме тої днини прийшли в анонімній коверті з Чехії. Рівночасно, як повідомляє „Боротьба", розпочалася нагінка на передплатників тої часописи. В поодиноких селах Надністрянщини жандармерія не давала спокою людям через цілі Великодні свята, тягаючи їх по жандарських касарнях та допитуючи, чи хоча бачили вони, як газета виглядає. Дивним являється це, що урядники тягнуть до відвічальности навіть тих людий, які читали „Боротьбу" ще перед двома роками.

ПРОТИ ОБРАЗЛИВОГО НАПИСУ НА ПАМЯТНИКУ.

„Дайтше Рундшав", що виходить у Бромберґу, приносить у ч. з 6 м. м. таку вістку: „Польський уряд ухвалив здвигнути памятник у честь польського жида Берка Йоселевича, який згинув у польському повстанню з 1863 року. Напис на памятнику мав би бути такий: Не шахрайством, але своєю кровю дійшов він до слави. — На засіданні варшавської жидівської громади, яка признала певну суму на цей памятник, рішено запротестувати проти того напису, в якому добачено образу жидівського народу".

НОВА РЕПТИЛЬКА.

В Луцьку почала виходити нова рептилька п. н. „Народний Вістник", який видає воєвода для баламучення населення. Числа цього часопису переповнені статтями, що вихваляють польський лад та благодати українського населення. Є там також поезії апостола польсько-українського порозуміння С. Твердохліба, якого, як відомо, підчас послідних виборів убито.

ПЕКИН ЗАГРОЖЕНИЙ

ЛОНДОН, 31. мая. — Мимо цензури, доходять відомости, що північна армія в цілковитім розкладі. Жовніри опускають фронт. А полуднева армія посувається вперед. Упадок Пекина майже неминучий.

Що ситуація напружена пізнати найкраще по тім, що чужинецькі посольства збільшили свої залоги, а Американці заходяться біля того, щоби забезпечити своїх горожан, особливо жінок і дітей. Те саме зробили вже Британці.

Виходить, що генерал Ченг Кай Шек таки готов скупчити в своїх руках всю владу і в той спосіб положити конець горожанській війні.

ЛИНДБЕРГ ПРИБУДЕ ДО АМЕРИКИ 14 ЧЕРВНЯ.

ЛОНДОН, 31. мая. — Линдберг вже рішений вертати до Америки на воєнним кораблі Брек. Та рідка почесть припадає звичайно цивільним людям хиба по смерти і то тільки особливо заслуженим американським амбасадорам.

Линдберг дуже рад з гостини в Лондоні, бо сердечно витав його англійський король Юрій, наслідник престола та королева, а кромі сего витали його в англійськім парляменті і в Летунськім Клюбі. В Англії надав йому король ще до того найвисше летунське відзначення.

ДЛЯ ЕСПАНІЇ НАСТАЮТЬ НОВІ ЧАСИ.

МАДРИД, 31. мая. — Еспанський диктатор Прімо де Ривера здивував світ і саму Еспанію тим, що заповів великі реформи для свого краю. Ото задумує він знести військову диктатуру, а почати правити строго по конституційному. Теперішний парлямент буде в силі ухвалити нову модерну конституцію, яка між иншим заґарантує загальне і рівне право голосовання жінкам.

ЯПОНІЯ СЛІДИТЬ З ВЕЛИКОЮ УВАГОЮ ПОДІЇ В КИТАЮ.

ТОКІО, 31. мая. — Як тільки виявилося, що полуднева армія в Китаю має успіхи та що Пекин стоїть перед упадком, здержано в Японії навіть переміни в міністерствах і заграничних представництвах тільки по тій причині, що наступила такий момент, в якім внутрішні справи треба відсунути на дальший плян. Японія боїться сконсолідованого Китаю, бо боїться втрати Манджурії.

ХТО З ПРОГНАНИХ БОЛЬШЕВИКІВ БУДЕ МІГ ОСТАТИ В АНГЛІЇ.

ЛОНДОН, 31. мая. — Совітський представник Розенгольц віднісся до британського міністерства закордонних справ з просьбою, щоби міністерство з огляду на неполагоджені торговельні справи, дозволило деяким совітським агентам оставати далі в Лондоні. Міністерство відповіло, що воно виготовить чорну лісту, на якій умістить імена осіб, які будуть мусіли опустити Англію. Прочі будуть могли оставати. До тих, що будуть мусіли виїхати належати буде цілком певно Розенгольц, Кінчук і всі ті урядовці, що були з ними в найближчім контакті.

МОНАРХІСТИ НАКЛОНЮВАЛИ ГІНДЕНБУРГА ДО ПЕРЕВОРОТУ.

БЕРЛИН, 31. мая. — На судовій розправі, яка ведеться з приводу процесу між Артуром Мараном, начальником молодонімецького ордену, а Зоденштерном, редактором всенімецького органу, виявилося, що в 1925 році і весною 1926 р. 14 німецьких генералів, відомих з світової війни, виставили Гінденбургови ультимат, яким візвали його до усунення канцлера Лютра і міністра заграничних справ Штреземана і заведення військової диктатури. На місце усунених мали прийти всенімці-монархісти. Все те мало бути під претекстом протесту проти льокарненського договору.

Гінденбург одначе погроз не послухав, а остав вірним присязі, якою зобовязав себе боронити республику.

ЛІГА ТОВАРИСТВ ЛІГИ НАЦІЙ ЗАКІНЧУЄ СВІЙ КОНГРЕС.

БЕРЛИН, 31. мая. — Закінчено сегодня Конгрес Товариств Ліги Націй. Повзяті резолюції звернені головно в сторону агітації за всесвітним миром в дусі Льокарна. Таке саме можна сказати і про справу світового розоружения. Конгрес ухвалив рівнож агітацію за усуненням з статута Ліги Націй всякої можливости війни, наказуючи всяке міжнародне непорозуміння полагоджувати мирною дорогою.

ТРОЦЬКОГО ХОЧУТЬ ВИКИНУТИ З ПАРТІЇ.

МОСКВА, — 31. мая. — Імя Троцького стало знова актуальним. Посудують його знова о зломанне партійної дисципліни і по всякій правдоподібности викинуть його тим разом зі всіх урядів, а можливо навіть з комуністичної партії. Такий засуд мав впасти на нього на засіданню екзекутиви Третого Інтернаціоналу. Цікаве при тім це, що на те засіданнє не допустили навіть Зіновєва, того самого, що ще минулого року був головою Інтернаціоналу і трас ним після своєї вподоби.

Троцький мав виступити проти партійної політики, яка на його думку є того рода, що являється найбільшим нещастєм совітів, більшим як евентуальна війна, що може загрожувати совітам. А далі скритикував він остро політику Москви в Китаю.

ТЕПЕР ПРИЙМАЄТЬСЯ ЧЛЕНІВ БЕЗ ВСТУПНОГО.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES; Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

НАСЛІДКИ ФАНАТИЗМУ

Велике американське свято прикрашування гробів американських героїв зазначилося в Ню Йорку двома ординарними скандалами.

В одному місці члени Ку-Клакс-Клена станули в урочистий похід закаптурені, як на свій диковинний мітинг довкола горіючого хреста, але вороги Клена добилися викинення їх з походу поліцією.

В другому місци італійські націоналісти, одіті в ґарибальдівські червоні сорочки, напали на фашистів, одітих для участи в американськім поході в чорні сорочки, та вбили двох з них.

Словом, врочисте свято вжито до зводження ріжних партійних порахунків. Та не лишень порахунків. До бійок та вбийств.

Розглядаючи основи сього дикого святковання, не можна не добачити, що в одному й другому случаю провокуючим чинником були фанатики. В одному случаю скандал розігрався довкола Кленсменів, тих загорільців, які думають, що всякий американський патріот мусить бути білий, протестант та англійської раси. На думку Кленсменів, хто не має білої шкіри, хто не є протестантом та не має англійської крови, той не може любити Америки. Для них є тільки одна дорога патріотична. Всі другі злі. Всіх других треба нищити як ворогів Америки.

Подібну однобічність та партійну завзятість бачимо в італійських фашистів. Поза всякими їх кличами та засадами стоїть як основа засада партійної нетерпимости. Вони теж кажуть, що тільки фашист має слушність, і що тільки фашист має право на життя й розвій. Все, що не признає фашизму, треба нищити.

Як всяке дерево, так і сі, пізнаємо по овочах. Фашисти й Кленсмени звичайно кажуть, що коли нарід прийме їх засади, то він буде злучений та сильний. Колиб воно так справді було, то народ певно богато дарувавби гріхів фашистам і Кленсменам. Та овочі їх аґітації зовсім не ті, які заповідають фашисти й Кленсмени. Замісць скріплення народа виходить його ослаблення. Замісць лучити народ в одну цінку цілість, і фашизм і Клен доводять народ до такого завзяття проти себе, що противники не можуть знести Кленсменів у поході, як в инчих околицях Кленсмени не можуть знести людий других переконань. Фашисти, замісць обєднати нарід, здушили тільки опозицію та в сей спосіб витворили фалшиве вражіння єдности. На ділі фашисти й нефашисти так ненавидять себе взаїмно, що й не вагаються навіть поповняти вбийство своїх противників.

Замісць єдности — розбиття. Замісць сили — безсилля.

ФІНАНСИ СОВІТСЬКОЇ РОСІЇ

В звязку з можливою економічною бльокадою совітської Росії, до якої може привести розрив Англії з большевиками, цікаво кинути дещо світла на фактичний стан фінансів Росії.

На останньому всеросійському зїзді совітів російський міністер фінансів Мілютін зробив обширний звіт про буджет Росії. В ньому він заявляє, що нарешті в біжучому році большевики досягнули того, що збулися недобору буджету. З цього факту міністер робить досить рожеві висновки, але делеґати зїзду, в своїх промовах, роскривають, як большевики зводять свій буджет без дефіциту.

В кождій впорядкованій державі попершу складається буджет потрібних витрат, — очивидно, обчисляючи всі потреби державного життя. Потім підшукуються ріжні жерела, з яких держава може мати прибутки. Коли таких жерел не хватає, то держава робить позички, внутрішні або закордонні, щоби всі потрібні витрати було чим покрити.

Як показували большевицькі промовці на зїзді, большевики роблять навпаки. Вони спершу підраховують свої прибутки. Вияснюють, звідки й яким чином можна добути як найбільше приходів. Коли вже підрахують, то яким капіталом вони можуть роспорядитися в певному буджетовому році, тоді починають складати буджет державних витрат. Щоби росходи звести з приходами й досягнути „бездефіцитного" буджету, вони хапаються часто таких мір, що зовсім убивають, або дезорґанізують неодну галузь державного життя.

Таку політику большевицького міністерства фінансів констатують самі „Ізвестія", урядовий большевицький орган. У своїй статті в 86 ч. під наг. „Подбавіть бюджету", вони пишуть, що делеґати в ріжних місцевостий загально добиваються збільшення асиґновань на ріжні потреби. Правда, газета виправдує це тим, що Совітська Росія тепер почала так культурно рости, що нібито аж сил не вистарчає на задоволення культурних вимогів населення. Та ці вимоги найліпше характеризує промова селянки, делеґатки з саратовської ґубернії, яка між иншим говорить: „Я хочу звернутися до центральних робітників, щоби для саратовської ґубернії на сей рік „підбавити бюджету". У нас в ґубернії треба основно поправити школи, бо інакше їх прийдеться замкнути, бо в нас засобів нема. Я прошу ще дати засоби на направу лікарень і треба добавити в них медикаментів та таких інструментів, якими робляться операції. Богатому звичайно добре: він може купити лікарство, але бідняк покладе рецепту до кишені тай чекає, що з того видужає".

Це надзвичайно характерна заява селянки про ті „культурні" потреби, які в совітській Росії, після заяви їх офіціяльних письмаків, є лише наслідком надзвичайного зросту культурних вимог населення. Школи й лікарні, це важні встанови в кождій державі, що хоч трохи причисляє себе до тих, яка має хоч як низькі претенсії до сучасної цивілізації. Тимчасом, як видно зі звітів міністра освіти, школи в совітській Росії можуть помістити лише 69% дітей,а де-які ґубернії не більше 40%.

Зі слів других делеґатів зясовується, що наприклад платня лікарів, яка до війни виносила в сільських місцевостях 180—200 рублів на місяць, тепер знижилася до 75 рублів. Звичайно, говорять делеґати, за таку мізерну плату не можна найти лікарів, і тому багато лікарень не має відповідного персоналу, Так саме справа стоїть з ветеринарними лікарями, агрономами та народними вчителями. Сі останні це просто мученики, які зовсім не одержують платні по пів року.

Шляхи й мости поруйновані та вимагають значних засобів на направу, але міністерство фінансів для цего не має засобів й пропонує населенню лагодити те своїми місцевими засобами. В той час делеґати скаржаться, що вже й так видушили з населення все, що можна, для своїх потреб центру. Наприклад такі загальнодержавні інституції, як вязниці, часто доводиться утримувати місцевими засобами. З гроший, виасиґнуваних на основі державного буджету на місцеві потреби, часто або зовсім не видається, або видається лишень частями.

Так само справа стоїть і з потребами промислу. Большевики націоналізували всі промисли, і тому потреби промислу треба задовольнити з державного буджету, але де-які заводи й фабрики замикають, бо нема засобів на направу. Багато тих фабрик працюють з утратами, бо машини знищені так, що не виплачується на них робити.

В яку галузь державно-народнього хазяйства не заглянеш, скрізь розвал та руїна. А-ле міністер фінансів пишається „бездефіцитним буджетом". Деякі латки робилися з того, що продавалося за кордон та привозилося, як кредит товарами в Росію, але тепер уже Англія не купує нічого й большевикам довелося одні кораблі вже наладовані, затримати, а другі, що були в дорозі до Англії та в самій Англії, направити до Німеччини та шукають там для них покупців.

Деякі фабрики почали перебудовувати та доповнювати англійськими машинами, але тепер тих машин Росія вже не може більше дістати на давніших умовах. Звичайно, це теж припинить дальше поліпшення господарства.

Большевикам довелося докласти великих зусиль, щоби втримати червінця від спаду в ціні. В тій цили большевики мусіли обрізувати найпотрібнійші витрати на державно-народне хазяйство, щоби не підривати його вартости. Але негайно після розриву з Англією почалося вже обниження вартости червінця.

Всі дані показують, що розрив з Англією погіршує фінансовий стан совітської Росії.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПРО ЖИТТЄ УКРАЇНЦІВ У ФАРМЕРСЬКО-ФАБРИЧНОМУ МІСТІ.

Кождий, хто бодай в приближенню має поняттє про життє і долю американського робітника, знає, що головним чинником в його істнованню є праця. Як має роботу і як здоровий, то може жити. І хотяй дорожня життєвих продуктів і так пожере майже весь його заробіток, то все таки може животіти. Але як тої праці забракне або як не зможе її з причини слабости або іншого якогось нещастя виконувати, то тоді хотяйби тільки мала перерва в праці не тільки що забере всі ощадности нераз і кількох літ, але нераз і доводить до того, що чоловік разом з родиною опиниться без куспика хліба і без даху над головою. А що так є, а не інакше, то про се мали ми вже нагоду переконатися, бо були свідками, як в часі виборів президента Розевелта в 1907 році бідні робітники без роботи вичікували годинами в лініях на міску міської зупи.

Але не забудьмо, що се ділося в часі, коли за чотири центи можна було дістати бохонець хліба і за кілька центів фунт найліпшого мяса. Правда, що від кількох літ не можна нарікати на безробіття, хотяй і не можна сказати, що сеї праці маємо за много. Та через те власне ми забули за минуле, але не приготовились на випадок нових подібних кріз. Чи і коли така кріза наступить, годі предсказати, але треба побоюватись, чи не наступить вона колинебудь несподівано. Вже з теперішних передвиборчих кампаній можна вносити, що президентські вибори в 1928 році будуть дуже завзяті, бо партії видвигають найбільше життєві і пекучі справи. А чи не настане кріза по виборах, нині ще не знаємо, але прийти може. І тому робітники вже нині повинні над сею справою добре застановитися і врештою, чи і так можемо собі сказати, що безробітте в Америці ніколи нас не досягне, і ми дальше будемо з дня на день жити у великому місті, щоденно іти до фабрик, працювати тяжко і з нараженнем свого здоровля, а часом і життя, мешкати в брудних мешканнях, а в заміну за се діставати тільки, що ледви вистарчить на марне прожиттє? І чи не може нас одушевляти або вмовити у нас, щоб ми уважали себе щасливими? Думаю, що коли ми не винайдемо для себе якогось твердшого фундаменту яко основи нашого життя і дальше будемо лиш на фабриці опиратись, то наше життє зійде так незначно, що не лишимо по собі навіть спомину, що ми взагалі коли на світі жили.

Нам, селянським синам і з покликання рільникам, лишається одно: осідати на землях, щоби крім помешкання могти і з неї мати доходи. Колиб у нас не було тільки готівки, аби відразу віддатись тільки ґаздівству, то тоді ще треба також працювати до якогось часу у фабриці, поки не збереться відповідна готівка, але пізніше вже лише управляти землю. Маючи в початках подвійні доходи, з фабрики і з землі, можна скоро стати на ноги і мати забезпечену будучність, а тоді всяка журба про завтра відпадає, бо земля нас не ошукає та в найгіршому випадку збережемо з неї тільки, що голоду терпіти не будемо.

Щоби читачі мене добре зрозуміли, а не думали, що я стараюся їх переконати осідати на фармах, бо там тільки їх спасенне, зазначую, що власне думаю противно. Ми знаємо з досвіду, що на те, аби ґаздувати і вижити з фарми, віддаленої далеко від міста, без відповідної комунікації і ринку збуту, не кождий може спромогтися, бо то треба великої готівки, щоби закупити кількасот акрів землі і машинерію до оброблення її. Інакше, недбала праця і довіз продуктів на місце збуту пожере всі доходи, які одержиться з тяжкої і мозольної праці. Знаємо дуже много випадків, де наші люди не здавали собі з того справи і пішли на таку фарму з малою готівкою, а відтак з тих самих причин мусіли її лишити.

Але я маю на думці землі, котрі лежать на передмістях міст, а з яких без трудности можна дістатись чи то до фабрики чи то дітям до школи. Се щодо дітий то дуже важне, бо ми маємо діти, котрі привикли до міського життя, отже годі було би їх вдержати на фармах далеко від міста. Тому і годі їх тягнути на безлюддя. Але як ми на фармах, на передмістях, знайдемо все, і гарні мешкання і то на свіжім воздусі і з всілякими найновійшими уліпшеннями, і школи і театри, то не тільки ми, але і діти будуть і здорові і щасливі. Там будемо теж мати певність, що вони навчаться морального життя, бо їх не буде виховувати вулиця але дім і школа. Звичайно тут і легкий ринок збуту і за все, що землиця випродукує, дістанемо заплату. Та в кождім випадку дамо собі раду, бо як тільки буде потреба, підемо до фабрики і заробимо тільки, що й у великім місті.

Ще много інших примірів можна тут подати, котрі ясно викажуть ріжницю між життєм у великім місті і в малім фармерсько-фабричнім місті. Таких мст можемо найти в Злучених Державах богато. Але одно то вже є найдене і готове і там Українці вже осягнули, як кажуть Американці, повний сукцес. І я був дня 15-го мая на святі української кольонії в Милвил, Н. Дж. Я просто не міг налюбуватися життєм тамошніх наших поселенців, їх спокійним безжурним життєм і гараздами якими вони можуть похвалитись. А там живе їх понад 150 родин; мають свою церкву, школу і народні товариства. Мають два відділи У. Н. Союза і один Провидіння. І коли прийдеться порівнати їх життє з обставинами робітника у фабричному місті то знайдемо таку ріжницю як небо і земля. І тому то я постановив зі своїми думками виступити перед ширший загал та поділитись ними з тими Українцями, котрі подібні справи беруть поважно. І якби так з наших громадян поселилося там ще бодай з таке число Українців яке вже є, то вони сотворили би гарне, гармонійне життє і тим спонукали би Американців думати про нас як про народ солідарний та бизнесовий. А кольонія вже доконана дійсність і має всі вимоги називатись українською, бо навіть улиці зарекордовані українськими іменами як Шевченка, Франка і т. п. На улиці Кармел Ровд і Шевченка жиє 70 українських родин на своїй землі у своїх домах.

Вкінці ще одно слово. Читаю нераз в американських ґазетах про успіхи бизнесменів, навіть чужинецьких іміґрантів. От тому пару літ американська преса величала українського робітника з Ню Йорку, що на продажі домів доробився пів міліона долярів. Навіть його [illegible] американські ґазети писали, що Українець з Йонкерс, Н. Й., осягнув великий сукцес, що продав за рік домів, лотів і фарм за $1,000,000. А ми Українці, самі своїх підприємчивих людей не похвалимо. От наприклад українську кольонію в Милвил, Н. Дж., не будувала ані держава, ані місто, ані мілїонери, але наш український селянин-робітник з Дрогобиччини, д. Василь Матолич. Він прийшов до Америки без цента, високих шкіл не кінчив, але мав змисл до бизнесу, до підприємства і самий один, не тілько без жад-

В. Будзиновський.

ПЯТЕ КОЛЕСО.

ІСТОРИЧНА ПОВІСТЬ.

(15)

— Мені було би страшно, але я лишилась би з тобою.

— Коли ти така, то не покину тебе — сказав вдоволений і сильно пригорнув її до себе.

— Я завтра відберу від старого мої червінці і рушаймо в дорогу, — Олена сказала. — Як будемо гаятися, то яка біда готова розлучити нас.

— Кажу тобі, твоїх червінців замало на дорогу.

— Але взяти їх треба.

— Ще ні. Возьмеш в послідній хвили. Як до Медвина підеш по гроші вже завтра, то він спитає тебе, нащо вони тобі потрібні. Що тоді йому скажеш?

— Яке йому діло до того, що я зроблю з моїми грішми? Мусить дати.

— Дати дасть. Але як йому не скажеш причини, то буде підглядати, що ти робиш, куди ходиш, з ким балакаєш. Як не здужаємо таки зараз втечи, то ще перебе твій побіг зі мною. Ліпше буде, як до Медвина підеш в послідній хвилині, коли вже все буде готове до нашого побігу... Бувай здорова, я вже йду.

— Вже?! Так скоро? я нині тобою ще не натішилася.

— Нині мушу відійти скорше. Я через тебе маю вже три неспані ночи. Нині треба мені бодай троха виспатися. І у старого маю богато роботи і за себе мушу подумати. Мушу вигадати щось таке, щоби в руки дістати більше гроша. Надіюся, що дістану і зараз помандруємо. Очивидно, як ти не забудеш того, що перед хвилею сказала мені. Як підеш за мною, щоб я не зробив, який би я не був.

При тих словах Карпюк прошиб її очи своїм огнистим зором.

— Михайле, я боюся. Я страшно боюся!

— Та чого?

— Що ти щось негарне затіваєш.

— Що я затіваю, скажу тобі аж завтра. Як ти не позволиш, то не зроблю сего. Не моя, а лише твоя доля в твоїх руках. Без тебе я собі все дам раду. Ти не так. Зі мною ждуть тебе любощі і статки, без мене нужда і ганьба. Гадаю, що задля твого власного добра будеш завтра мати розум.

Від тих слів Олені аж мороз пройшов по тілі.

— Нехай вже всьо буде, — відповіла, — коби тільки не моя ганьба. Роби, що хочеш, я на всьо пишуся.

— Отже уважай, щоби я не мусів покинути тебе на ту ганьбу! Вже йду до себе.

— Я ще не пущу тебе.

— Не дурій, бо кажу тобі, що завтра моя голова не сміє ходити ходором. Мушу виспатися. За пару днів будеш мати мене до схочу.

Карпюк вийшов. Олена зачинила за ним вікно і вернула назад до ліжка.

— Що він затіває? — думала засипляючи. — Пусте! Що затіває, те й затіває, але мене не покине, ожениться. Я поклялася йти за ним, хоч би він від шибениці відірвався, хоч би рідну маму зарізав. І піду, бо я не годна инакше і не хочу инакше.

Як що днини, так і на другий день зараз рано старий Медвин увійшов до робітні, де Карпюк вже сидів при роботі. Медвин спинився біля стола і вдивився в челядника.

— Маєте для мене яку нову роботу? — Карпюк спитав.

— Нової роботи не маю. Я тільки прийшов спитати тебе, чому ти не сказав мені, що женишся?

— Я?! Я женюся? — Карпюк спитав заскочений таким питанням. — Перший раз чую. Хто вам таке наговорив?

— Вона сама сказала мені.

Карпюк гадав, що то Олена не видержала, та пішла до Медина по свої червінці. Коли Медвин став розпитувати, на що їй тепер потрібні гроші, вищебетала свою тайну.

— Вона збрехала, — Карпюк відповів, — щоби від вас витягнути свої гроші. Мені ані сниться.

— Марина про ніякі гроші не говорила мені. Я не люблю богато балакати, отже скажу коротко: Або в неділю перші заповіди, або в понеділок тебе у мене вже нема. І цех буде знати, що сталося. Марина піде до суду. Я нею заопікуюся!

Медвин відвернувся і пішов до краму.

— То Марина пожалувалася йому! — Карпюк говорив сам до себе. — Так їй забаглося вийти замуж. І мужа не дістане і нині вже не покушає того, що їй так дуже смакує. Що Медвин сказав би, як би так ще й Олена пожалувалася йому?

Нині по вечери Марина не виходила, бо не знала, чи й що Медвин балакав з Карпюком. Може була би таки вийшла, але знала, що не скористає нічого, бо льох вже від самого рана був замкнений на колодку. Зробила се кухарка на приказ Медвина.

До шинку Карпюк нині цілком не ходив. В його хаті світилося. Крізь заслону у вікні Карпюка Олена бачила його тінь. Щось дуже увихався по своїй комнаті. Коли в хаті вже настала тишина, у него світло згасло, він відчинив вікно. Олена побачила, що вилазить на подвіре. Вона відступила від вікна і пішла до ліжка. Її вікно відчинилося і Карпюк сів біля неї на ліжку. Заки приступив до неї, поклав на столі якийсь тяжкий пакет. Вона схопилася і обняла його. Очивидно, як все, напомацки, бо свічки не запалювала.

— Ти як нині прийшов? — спитала. — Ти одягнений?

— Бо ще не знаю, чим се скінчиться, — відповів. — Я тільки роззувся, щоби тихо зайти до тебе. Не знаю, що з тобою буде.

— Як то, що буде? Ми вже вчера договорилися. Поберемося.

— Та договорилися і я не хотів би від того відступати, бо я тебе люблю. Яке мені життє було би без тебе! Але я вчера ще не знав, що буде так погано.

— Сталося що? — спитала з жахом.

— Сталося ще раньше, але біда вийшла з того аж нині. Погано. Дуже погано!

— Та кажиж бо, що сталося!

— Чи ти тямиш все те, до чого ми вчера договорилися? Чи й нині ще стоїш при всім тім, що вчера сказала?

— Тямлю всьо. Я кожде твоє і кожде моє слово ще раз передумала. Я від нічого не відступаю. Ні від моїх слів, ні від тебе,

— Отже, як би ти вчула, що я согрішив з якою дівчиною, але ще заки я зачав з тобою, то ти простила би мені?

— Ти согрішив не з одною. Яке мені діло до того! Як се було, ще заки ти став мій, то нехай ті дівки журяться твоїми гріхами.

— А як би то було що лиш пятий день тому?

— Тоді ти ще не був мій.

— Отже я мав право грішити?

— Мав. І ти був би дурний, як би не грішив. Як яка дівка була така дурна, то нехай тепер плаче, бо я їй тебе не відступлю... Ти нині ще й не поцілував мене. Поганий!

— Марина пожалувалася Медвинови, — Карпюк шепнув Олені до уха, пригортаючи її до себе. — Пожалувалася, що я.., ну, сама вгадай, що. Той проклятий льох при пекарни все був відчинений. Він був по дорозі мені і Марині. Аж по тім ти прийшла до мене, отже я Марину покинув. Вона пішла з язиком до Медвина, Медвин сказав мені, що або в неділю перші заповіди, або він викидає мене, завдає до суду і до цеху.

(Кінець буде).

ної помочі, але в перепонами, файтами, а навіть процесами, досягнув великого діла, бо збудував українську кольонію, де 150 наших родин має землю, доми, автомобілі і роботу у фабриках. Можете мене критикувати за се моє признанне, але наперед мені скажіть, хто другий такого діла доконав?

Іван Борисевич,
Филаделфія, Па.

—o—

ЯК ТРЕБА ВЕСТИ БОРОТЬБУ.

Українські католики в Америці опинилися в дуже скрутному положенню. Хотіли би доконче довести до того, щоби їх церква була серцем і душею за визволеннем українського народа зпід польського ярма, щоби вона пособляла тій боротьбі, а не їй шкодила. Але щож, коли на перешкоді стоїть їм епископ, за яким стоїть Рим. І ми сегодня свідком того, що колиб наш нарід не був збудував своїх запомогових організацій, в яких світські люди рішають, колиб не був мав своїх власних ґазет, то ми не малиб навіть місця, звідки можна би освідомлювати наш нарід. Бо бачимо, що навіть на найсвідоміших священиків годі покладатися, бо їм епископ чи Рим в силі кождої хвилі замкнути уста. З тим фактом треба числитися і відповідно до нього пристосувати цілу тактику боротьби.

Я тільки скажу те, що другі народи католики ведуть боротьбу иншим способом. Довідатися про це можна хочби з польських часописей. Там є католицькі громади, в яких по році не ходять люде до церкви і других не впускають та не дають на церкву ніяких грошей. Вони воюють рівнож зі своїми епископами, але не висилають ніяких петиций до Вашінґтону. Католики других народностей не клопочуться задовженими по вуха церквами, коли вони в боротьбі з епископом, вони йому дають відразу до зрозуміння, що може собі ті церкви забрати, але без вірних. Таке можна вичитати по чужих ґазетах, а з досвіду чужої боротьби можна богато дечого навчитися. Треба одначе до сього холодної розваги. Громада мусить знати, чого вона хоче і на що вона рішена.

А. Ш.,
Филаделфія, Па.

—o—

В СПРАВІ ВИСИЛКИ ДЕЛЕҐАЦІЇ НА РАДЯНСЬКУ УКРАЇНУ.

В справі делеґації заговорило вже богато читачів. З них одні заявляються за тим, другі против того. Щоби справу не вирішувати одинцем, але громадою, відділ 77. У. Н. Союза взяв справу на денний порядок на своїм місячнім мітинґу, що відбувся дня 15. мая сього року.

По довшій дискусії члени прийшли до переконання, що коли чужинці висилають таку делеґацію, то добре булоби, щоби її вислали також і ми Українці.

До висилки повинні взятися всі українські орґанізації спільними силами.

За братство св. Стефана в Йорквилі, Огайо:

Гнат Українець, предс.
Петро Головіз, секретар.

—o—

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

А. Ш. — Сю частину Вашої дописи, в якій Ви говорите за оборону прав наших людий у церкві, помістимо. Редакція не може помістити однак сеї частини, в якій Ви заявляєтеся за відірваннем від Риму. Се не значить, що редакція Вас за Вашу думку осуджує. Редакція буде навіть боронити Вашого права таке зробити. Однак редакція не може радити нікому, до якої церкви належати, до якої церкви відступати або приступати. Се є чисто релігійні питання, яких наша ґазета не торкається. Ґазета торкається тільки питання національного і на скільки кожда церква помагає, чи шкодить, у розвою нашої нації. Традиції нашої орґанізації зобовязують наш орґан бути толерантним супроти всякої церкви й релігії, себто боронити права кождого Українця належати до такої церкви, до якої йому совість каже належати, а виступати проти церковної політики якоїнебудь церкви, якщо ся політика противна інтересам українського народа. Питання, до якої церкви належати, повинно бути обговорене в релігійних ґазетах.

Іван Синютка, Гемтрамк. — В перщім кабінеті міністрів президента Джорджа Вашинґтона засідали: Томас Джеферсон яко секретар стейту; Алексайдер Гамилтон яко секретар скарбу; Генрі Накс яко секретар війни; Самуел Осґуд яко міністер почт („постместер-дженерел"); Едмунд Рендолф яко міністер судвніцтва („аторні-дженерел"). Як видно зі сього, число департаментів у той час було менче, як воно є нині. Департамент фльоти вже існував, але був частиною департаменту війни. Департамент внутрішних справ сотворено в 1849 році. Департамент рільництва в 1889 році, а департамент торговлі й праці в 1903, а в 1913 їх розділено на осібні департаменти (міністерства).

ДОБРИЙ ЦИГАН.

—o—

Іде циган дорогою,
Злегенька ступає,
Тай сплячого пиячину
Під тином здибає.

— Якийсь бідак, циган каже,
— І хто-ж його прийме,
Ще, борони Боже, з него
Хто чоботи здійме.

А він бідний і не вчує,
Як стягати будуть,
Так чоботи чоловіка
Бідного пропадуть.

Стяг чоботи з него циган,
(Щоб хто не закрався),
Сам у них зараз убувся
Тай дальше забрався.

Іван Новосад.

ПРОТОКОЛ.

РІЧНОГО ЗАСІДАННЯ ГОЛОВНОГО УРЯДУ У. Н. СОЮЗА, відбувшогося в днях від 16.—18. лютого 1927 р.

(Продовження)

—o—

Дискусія:

Т. Грицей: Коли ніхто більше не виступав з запитами, гол. предсідатель Т. Грицей зарядив, щоби обі сторони, а то обжалований і обжаловуючі, прислухуючіся члени контрольної комісії і редактори, опустили салю, а до оставших членів мирового суду промовив:

Пані і панове, урядники У. Н. Союза. Чулисьте обжалованне і оборону гол. радного Д. Братуся, за поміщенне статті в чужій ґазеті, з критикою, як він се називає. Чулисьте додаткові відповіди обжалованого, які ширше справу розбирали і повинни дати вам переконання, чи і о скільки обжалований винен, або не винен. Тепер будете безперериво радити над спільним осудом тої справи, поки не дійдете до спільного заключення-вироку. Судітьже справедливо так, як Братусь жадав, після розуму.

М. Угорчак: Я пропоную, щоби ми всі забирали голос в тій справі так, як сидимо по черзі, а зачинаючи від себе скажу, що так, як справа поставлена, а саме так, як сам оскаржений д. Братусь тут ствердив, що він ділав свідомо, я вповні переконався, що Братусь грубо провинився супроти орґанізації і за се повинен бути, згідно з статутами її, відповідно покараний.

Фактом є, що Братусь ту статтю писав. Фактом є, що ся статтяя висміває і зогиджує напрям орґану У. Н. Союза і цілу управу, фактом є, що так управа як і напрям орґану не настановлені тут якимсь сатрапом, але вийшли з волі загалу членів через їх представників-делеґатів конвенції. Фактом є, що Братусь виступає не лиш проти теперішної управи і напрямку, але взагалі проти орґанізації і то не лиш проти такої, якою ця орґанізація в сю пору є, але якою коли небудь була. Це факт, що він виступає проти орґанізації, якої він сам урядником.

Це не є критика, бо вона не є обчислена на поправу, але на шкоду орґанізації, бо вона не справляє того, що тепер є і що можнаби направити, але висміває то, що давно було і чого змінити вже не можна. Ціль такої критики тільки одна може бути, а то: шкода орґанізації. І це є факт, якого Братусь заперечити не годен і не заперечив. Він ділав свідомо і навіть іґнорував запити гол. предсідателя в тій справі. Він також свідомо іґнорував конвенційні ухвали, яких був містопредсідателем так, як опісля іґнорував свої обовязки яко сталий гол. урядник, бо не звертався з критикою там, де йому було місце і право, але пішов з критикою до чужої і ворожої ґазети. Він не уважав себе урядником і ним не повинен бути. Він не уважав себе карним членом тої орґанізації, свідомо шкодив їй, тож і членом не повинен остатися.

М. Петрівський: З відповідий, які Братусь дав на мої питання, я переконався, що Братусь знав, що робить. Знав, що се статутом заборонене, тай що за се може постигнути його кара. Він знав, що се, що він висміває і ганьбить в чужій ворожій ґазеті, було одобрене двома конвенціями, на яких він був аж містопредсідателем. Він се мусів знати. Він також знає, що „одна і та сама" є з такої волі загалу членів, а не одиниць, яких він вимінює. Він знав, що виступає проти конвенційних ухвал і статута орґанізації. Тому я вірю, що Братусь цілком свідомо завинив і за се належиться йому відповідна кара.

В. Гришко: Таке поведенне урядника немислиме в жадній орґанізації. І кожда орґанізація мусить мати закони, які таку поведінку члена, як каригідну, точно означують. Вчинок Братуся є і в статуті нашої орґанізації означений як каригідний. Братусь признався до діла, а наша річ є сказати винен він, чи не винен. Колиж є проступок, то мусить бути і вина і кара. Я від себе скажу, що винен і укараний повинен бути.

Др. М. Клим: Дійсно, супроти того, що оскаржений признався до писання нетактовної критики в шкідливий спосіб, та не виказує найменного жалю, ані не обіцював поправитися, так не лишається нам нічого, як лиш поступити після статута і його покарати.

Т. Михальчук: Коли є вчинок і шкода, а оскаржений тому не заперечує, то вслід за тим повинна бути вина і кара. Колиб се зробив член, то повинен бути виключений з членства, а що се до того й урядник, то повинен бути виключений як з членства так і з уряду.

Р. Слободян: Бартусь признався, що сам, з власної ініціятиви, з власної голови і власноручно писав пашквіль, який уважає критикою, а я мушу назвати мерзотою, негідною поваги урядника і члена. Мені тяжко повірити, щоби се Братусь дійсно писав з власного розуму, ініціятиви та власноручно, що редакція зробила тільки „коректу". Та якби не було, фактом остається, що Братусь в статті, до якої сам признається, оплюжив не лищ нас і цілу теперішню орґанізацію, але навіть тих заслужених для орґанізації каменярів, що тут давно свою працю поклали, як і тих, що в старім краю як могли і вміли рідному краеви служили, а котрих наша орґанізація звідси попирала. Стаття з підписом гол. урядника нашого Дмитра Братуся плює всім в очи. І за що? А за те, що як вміли і вміють і як лиш можуть народній справі служать, а передовсім загалови членів У. Н. Союза на адресу його управи і орґану. Ми самі знаємо, що не одна справа, яку наш загал робив або попирав, не вийшла так, як ми собі бажали, та се не значить, що ми за се мусимо позволити пану Братусеви на себе плювати. Ми хоч доневолені, жити мусимо і не піддаватись. Єсли не тепер, то в четвер, наш нарід мусить здобути собі місце в сімї вольних народів. Хто знає кілько ми ще ріжних подвиґів будемо свідками і помічниками, кілько з них не вдасться, заки дійдемо до цілі. І хто знає кілько то еще таких Братусів будуть мати нагоду за нашу працю, жертви і труди так само плювати і ганьбити і критикувати. Се дуже легко критикувати по всьому, тай ще з перед 16 літ. Та не в тім річ, чи критика Братуся на місци чи ні, а річ в тім, чи се дійсно критика, чи свинство.

Припустім навіть, що Братусь належить до партії, яка не робила з нами ні роботи ні блудів, то чи має він право до нас приставати тай ще як урядник в такий спосіб нападати? Якже він хоче двом богам служити? А може в нас тільки вертіти з середини?

Щож доказує його ціле поступованне як урядника сеї орґанізації супроти його заяв, що він все був, є і буде проти „нашої політики". На що він тут уряд приймав?

Я не хочу тут критикувати його поглядів політичних, бо на се тут нема місця. Ми тут тільки урядники-співробітники, тіло виконавче сеї орґанізації, що виконує се, що конвенції означують. Чи робить то само й Братусь? Чи його виступ означає співпрацю з нами? Чи се є виконуванне ухвал конвенційних, або пошанованне законів сеї орґанізації? А если ні, то яку ціль мав Братусь, пишучи свій пашквіль до чужої і ворожої преси? На мою думку Братусь хотів тільки одного, а то: кинути неславу на орґанізацію, висміяти її всю народну роботу і сего доконав, тай тому укараний повинен бути.

На запит гол. предсідателя пані М. Ольшаницька, гол. містопредсідателька і гол. радні М. Мельникова і А. Стадникова заявляють, що мають переконнне, що Бртусь винен так, як до вчинку признався.

І. Каштанюк: Я тому питав д. Братуся, хто є менаджером тої ґазетки, щоби він сам виявив перед судом, що кромі нього є тут ще більше партійників, які з напрямком Свободи не годяться. Зараз по конвенції та сама ґазетка підносила факт вибору своїх однодумців до Уряду У. Н. Союза і великі надії на д. Матчака покладала. Та коли суд приймив до відома се, що д. Матчак вже не є менаджером і перейшов до денного порядку, то я лиш тому сей факт згадую, щоби доказати, що Братусь тут не сам такий, та що д. Матчак, присутний тут гол. радний і судія, вже рік тому назад, а то на попереднім засіданню річнім головного уряду отверто заявляв, що він все був і буде проти джерзиситської кліки. Мені здається, що як раз тому, що тоді Матчак не був потягнений до відвічальности, впевнив і додав охоти Братусеви, що і йому грубший виступ проти співтоваришів урядників ввійде безкарно і він таким таним коштом станеться героем.

Я переконаний, що ціль Братуся в писанню пашквілю проти орґанізації була не лиш шкодити орґанізації, але й статися славним, а його виступ це нічо іншого, тільки провокація. Тут ходить о се, щоби дістатися до протоколу і на сторінки нашого орґану, бо їх ґазетку мало хто читає. Таку провокацію ми вже мали попереднійше перед конвенцією, коли в подібний спосіб навіть сам редактор був тут приведений на се, щоби в провокаційний спосіб, перешкаджаючи нашій орґанізаційній роботі і цілям річного засідання, блеяти о тім, що їх політика ліпша, а наша невмісна.

Є люди, що ніяк не розуміють, а зглядно не хочуть зрозуміти, що гол. уряд У. Н. Союза, то не є жадна політична група, а засідання річні головного уряду, то не є політична арена, а урядники, то не є посли, заступаючі ріжні партії і взаїмно себе вічно поборюючі, а тільки співробітники урядники для виконування волі загалу членів, ухваленої на конвенціях.

Є люди, що не хочуть зрозуміти, що невиконуванне принятих на себе обовязків урядника є каригідне, тай відограють тут ролю не урядників, але послів-опозиціоністів, гейби в якімсь парляменті, або щось подібного.

Та се можнаби ще терпіти, коли би то не переходило границь і не становило скандалу, деморалізуючого цілу орґанізацію, колиб то була критика в середині орґанізації, але коли се скандал негідний урядничої поваги і шкідливий цілій орґанізації, то того довше терпіти не можна.

Братусь не то, що виступив проти своєї орґанізації в чужій пресі, що іґнорує статут і упімнення голови, але як бачимо, він дальше то само робить, він дальше в той сам спосіб і в тій самій ґазеті нападає на орґанізацію і тому довше членом тої орґанізації він не повинен бути.

Ст. Матчак: Єсли виключите Братуся, то з того буде клопіт і шкода для орґанізації, бо справа може опинитися в корті. Я переконаний, що Братусь, хоч признався, що писав статтю свідомо, але твердить, що писав правду, а за правду нема кари. Я думаю, що Братусь зовсім не винен.

М. Шевчук: І я так само думаю, що Братусь не винен.

Т. Грицей: Уважаю, що ви, пані і панове, сказали все, що хотіли, та що приступимо до тайного голосовання, згідно з статутом У. Н. Союза. Наперед треба відголосувати, чи винен, а єсли винен, то другим голосованнем будемо мусіли назначити кару.

Статут У. Н. Союза в такім случаю говорить: єсли признана вина, то кара може бути грошева не висше $50, або усуненне з уряду, або виключенне з орґанізації.

Гол. рек. секретар роздасть картки-бальоти, на яких кождий з вас випише, як схоче: „винен", або „не винен". Виповнені бальоти хай зберуть і обрахують п.п. Михальчук і Шевчук.

Голосованне:

По обчисленню бальотів п.п. Михальчук і Шевчук згідно заявили, що є 12 голосів „винен", а 2 голоси „не винен".

Т. Грицей: Тепер прошу відголосувати, яка має бути кара.

Голосованне:

По розданню бальотів гол. рек. секретарем, виписанню їх суддями, панове Михальчук і Шевчук зібрали їх і в присутности всіх обрахували тай знайшли, що 8 голосів було „за виключенням з уряду і членьства", а 6 голосів „за виключенням тільки з уряду".

Оголошенне присуду:

Т. Грицей: Після того гол. предсідатель проголосив вирок як слідує: Вислідом тайного голосовання мирового суду головного уряду У. Н. Союза, по докладнім переслуханню сторін і оборони власної обжалованого, та по зрілій пять-годинній розправі, признано Дмитра Братуся, гол. радного У. Н. Союза винним проступку, означеного статутом У. Н. Союза § 41, а саме обмовного та клеветного вчинку ділом і словом, який не відповідає гідности головного урядника сеї орґанізації і це укарано його виключенням з орґанізації, а тим самим з уряду.

З огляду, що Братуся нема присутного в Домі в цю пору і того вироку не можна йому лично проголосити, вирок сей пішлеться йому почтою, а за сим уважаю, що справа скінчена і отсим мировий суд розвязую.

Д. Братусь: Коли після перерви на сали явився д. Братусь, гол. предсідатель повторив йому присуд як висше, додаючи, що згідно з § 468 статутів У. Н. Союза, засудженому в сей спосіб прислугує право відкликатися до головної контрольної комісії У. Н. Союза, а відтак і до слідуючої конвенції.

На це д. Братусь відповів, що буде апелювати як статут приписує, а поки-що просить о зворот коштів дороги на розправу.

Т. Грицей: У відповідь на се гол. предсідатель пояснює, що з коштами мировий суд не мав жадного діла, бо справа не розходилася о се, чи кошта мається звернути, чи ні. І сам Братусь такого жадання мировому судови не ставив.

Тепер ця справа, що до звороту коштів належить до фінансового департаменту, а зглядно до Екзекутиви У. Н. Союза. Братусь може своє жаданне туди звернути в відповідній формі, то є представляючи рахунок. Ніґде так не практикується, щоби засудженому звертали його кошта. Оскаржений приходить на розправу, хоч на візванне, але у своїм власнім інтересі. Статут У. Н. Союза говорить, що суспендованому а і судженому, урядникови належиться зворот його дієти, а тим самим і коштів, коли мировий суд його увільнить від вини і кари, а не засудженому.

Д. Братусь, лишивши рахунок своїх коштів, опустив салю, а присутні гол. урядники стали продовжати річне засіданне головного уряду.

(Дальше буде)

КОГУТ І ЛИС.

Жила раз бідна вдовиця, і мала вона дуже гарного когута. Звала вона його Краснопіяв. Одного ранку Краснопіяв пробудився дуже вчасно, та росказав найстаршій курці, який то страшний сон йому приснився: що десь прийшла до него якась страшна звірюка і хотіла його зїсти.

Курка його висміяла і сказала йому, що се якраз через те, що він про себе забогато думає, а щоб такі сни більше не повторялися, він мусить брати лікарство.

Коли все розвиднілося, когут Краснопіяв зліз з бантів і пішов шукати деякої поживи, а про свій страшний сон цілком забув. Так проминуло кілька днів і нічого поважного не сталося.

Аж одного ранку, коли когут Краснопіяв проходжувався гордо по подвірю, побачив коло себе лиса, який мав ще в ночі закрастися в загороду і десь заховатися. Краснопіяв зараз пригадав собі свій страшний сон — і хотів уже утікати, але лис сказав до него:

— Прекрасний паничу! Чому ви хочете утікати від мене? Не бійтеся мене, — я ваш приятель і жадної кривди вам не зроблю. Я лиш прийшов послухати, як ви красно співаєте, бо правду сказавши, то у вас такий милий, солодкий голос, як у того ангела, що на небі. Ваш батько і мати — обоє були вже у моїй хаті. Я ще не чув, щоби хтось так гарно співав як ви і ваш батько. А тепер я ще раз хочу почути, чи ви є добрим наслідником свого батька.

Почувши се, Краснопіяв став бундючно на пальці, витягнув шийку і зачав що сили піяти. Нараз лис скочив на него, зловив за шийку і зачав утікати з ним до ліса.

Стара курка, Першабігла (вона тому так називалася, що до їди вона все була перша) з другими курками нарobила такого крику, що аж вдовиця зі своїми дочками вибігли з хати на двір і побачили, що сталося. Всі кинулись за лисом, та він вже був далеко.

Коли вже лис прибіг під самий ліс, йому зпід ніг вирвався зайчик, та почав утікати на поле. Лис подумав собі, що воно добре і зайчика мати на обід, а думаючи, що когут вже не живе, — положив його на траву, а сам пустився за зайчиком. Коли відбіг троха від ліса, бачить, а вдовиця з дочками біжить просто до него.

Завернув лис назад до ліса, прибігає на те місце, де лишив когутика, а з него і сліду не стало. Він віджив і вже був на самім вершку високого дуба. Став лис під дубом і каже до когутика:

— Любий товаришу! Я не думав тобі кривду зробити, а тілько хотів тебе і твою господиню троха налякати, та погратися з вами. Злізай з дуба і ми по товариському обідаємо, та я тебе у своїй хаті гарно погощу.

Але когутик йому на се відповів:

— Я був дурний і раз тобі повірив, але вдруге ти мене вже не обдуриш.

Тимчасом прибігла вдовиця і її дочка, тай лис мусів без нічого тікати дальше в ліс.

Когут зліз тоді з дуба і з господинею поманджав до дому, але від тоді все був дуже осторожним перед всякими брехунами.

Подав А. М. Петришин.

ДОБРИЙ БАТЬКО.

Жили собі на Україні двоє старих людей і мали вони маленького синка, який називався Гриць. Родичі з кождим днем старілися, а Гриць підростав, дужчав тілом і умом.

Одного тихого вечера вийшов старий батько з Грицьком на подвіря, — і чує, а на вулиці гуторять козаки. Зацікавився Гриць, що се за люде і почав питати про них у батька. Батько усів на приспі під хатою, посадив Гриця коло себе і почав йому розповідати, що се є козаки, де вони жиють, чого вони пішли на Січ і яка їх ціль.

Росказував батько так про козаків і нарешті росплакався. Гриць припав до батька і почав допитуватися, чого се він плаче. Коли батько успокоївся, почав дальше розповідати:

— Пора вже тобі, синку, знати, — сказав він, — про те, чого ти досі не знав. Жив я колись так, як і от ти тепер, зі своїми родичами, любувався життям. Коли я вже підріс, задумав я про те, щоби піти на Січ слави добувати. Батько мій був сему дуже рад бо і він був на Січі і він боронив Неньку Україну і нашу віру православну.

— Так одного разу я стрінув на вулиці свого товариша і ми почали говорити про те, як і коли нам вибратися в дорогу, щоби часом пан нас не перехопив, бо пани всіх тих, що утікали на Січ, строго карали.

— Коли ми так говорили, то й не догляділи, що нашій розмові прислухувався один панський посіпака, і аж тоді вже побачили, коли він, довідавшись, о що нам ходить, пустився дальше своєю дорогою. Тоді ми зміркували, що буде зле і почали застановлятися, якби то уникнути кари.

— Прийшов я до дому і зажурився. Сів тай думаю, аж завважив се батько і почав питати, що таке могло статися, що я так засумувався. Розповів я батькови про те, що я говорив зі своїм товаришем, і що се підслухав панський посіпака, — а батько подумав, тай каже: — „Будь, синку, біда... Ти краще таки зараз збирайся, забіжи до свого товариша, тай в дорогу, а ми вже за тебе відпокутуємо, бо ми старі і наше життя вже на ніщо не здалося Україні, а ти ще богато можеш зробити, бо щойно почав розцвитати. А за нашу смерть ти щоби в десятеро пімстився наїзникам на нашу рідну землицю — Ляхам.

— Дав я знати до товариша про своє рішення і почав збиратися в дорогу та це тої ночі попрощали ми старих родичів і рідну оселю та виїхали у степ широкий. Як ми їхали і як допиталися до Січі, про се роскажу тобі иншим разом; тільки згадаю, що коли ми вступили на Січ, то козаки нас щиро приняли, предоставили кошовому і записали в реєстр.

— Довго ми чекали на звістку з рідного села, що сталося з нашими родичами, а нарешті дістали. Прибився до Січі один утікач, що переходів через нашу оселю, і оповів нам страшні річи про катування наших батьків. Оповів він, що рано, слідуючого дня, як ми виїхали на Січ, прийшли панські нагаячі, щоби нас обох увязнити. А що вже не застали нас, то забрали наших батьків і поволікли до пана. Там довго знущалися над ними ляцькі посіпаки, аж поки вони, серед страшних мук, не віддали Богу духа. А конаючи, серед мук, оба батьки кликали: „Сини, соколи наші, пімстіться за нашу невинну смерть!"

— Побувши кілька років на Січі, — говорив старий батько, — я з моїм товаришем зібрали товаришів коло себе і подались в рідні сторони до рідної оселі, щоби пімстити смерть наших батьків. Напавши на панський двір нічю, ми знищили його до землі, так що ані одна жива ляцька душа з него не виратувалась.

На Січі оставав я, поки ще чувся молодий, а коли почав занепадати на силах, покинув Січ, оженився з Оксаною, твоєю матірю, і осеlився осьтут та дожидаю смерти.

— Отсе я тобі, синку, роскаую, щоби ти знав, що ти є син козацького роду, і що ще рік, два, і тобі прийдеться покинути рідну стріху й оселю, та зажити козацьким життям, боронити Україну, рідну землю твою і твоїх батьків перед Ляхами, Турками і Татарами, слави добуваючи.

— Я вже старий і скоро, здається, прийдеться зложити свої кости в сиру домовину, а перед тобою життя, отож памятай, що твій рід був козацький і ти не смієш його заплямити зрадою!

Таке то росказував батько свому синови і закінчив таким заповітом. Добре би було, щоби ми і тепер мали богато таких батьків, щоб лишали такі заповіти своїм дітям, а тоді певно нічия чужа нога не посміла ступити на землі України.

Подала Анна Павлик.

ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ФОРТЕПЯН.

Цими днями доручено адв. д-рові Ст. Баранові в Тернополі як повновласникові позовників Товариства „Українська Бесіда" і „Тернопільський Боян" в Тернополі присуд Найвищого Суду у Варшаві з 23. березня 1927 р. число III. Рв. 2563/26 проти пізваного Офіцирського Клюбу 54. п. п. і гарнізону в Тернополі про видачу фортепяну, котрим відкинено ревізію пізваного клюбу від присуду Апеляц. Суду у Львові як відкличного з 20. жовтня 1926 до Вс. II. 253/26, що ним на відклик пізваного затвердженого присуд Окружного Суду в Тернополі з 11. лютого 1926 до Суд. І. в 34/23/59. В мотивах присуду Найвищого Суду зазначено, що пізваному Клюбові не вдалося перевести ні одного доказу. Навпаки — позовники виказали вповні як власність предметового фортепяну, так і факт, що він є тепер в посіданні пізваного клюбу, який не виказав набуття власности у спосіб, передбачений в § 367 цив. зак., ані набуття власности правильно переведеного військовою реквізицією. Піднесено також у мотивах, що пізваний клюб не може покликатися на засидження з причини недостачі вимогів з § 1460 і з § 1461 цив. зак., бо посідання клюбу не опираеться на такому правному титулі, що на основі постанов цивільного закону вистарчав би до набуття права власности.

В цей спосіб зліквідовано остаточно чотири і пів-літний процес за фортепян, що його польський військовий відділ на приказ тодішнього коменданта міста капітана Квятковського ще в 1919 р. забрав насильно з хати пок. радника Івана Перуна. Бутні польські офіцири думали, що майно українських товариств можна безкарно „реквірувати" і вели процес до останньої інстанції, а програли у всіх трох і тепер мають платити позовникам около 700 золотих титулом звороту процесових коштів. Фортепян є тепер — наслідком уживання значно ушкоджений — у військовому кіні „Марс" у Тернополі і мабуть добровільно його не схотять видати так, що адвокат др. Баран буде змушений вести екзекуцію за видачею фортепяну й заплату коштів. Правосильним присудом Найв. Суду зліквідується також і справи видачі судові українських послів, що підписали в соймі інтерпеляцію в справі „реквізиції" згаданого фортепяну, защо ображені тернопільські польські офіцири потягнули їх до судової відповідальности.

На лекції історії.

Учитель: Як називалася жінка київського князя Ігора?

Ученик: Ігориха.